

STYRKET LANDMAKT:

Tillitsskapende tilstedeværelse, krigsforebyggende terskelbygging

**Norge nasjonale forsvarsevne må forsterkes;
styrkingen av landstridskreftene må forseres**

Vi må styrke vår egen forsvarsevne.

Norge baserer sin sikkerhets- og forsvarspolitik på NATO-medlemskapet. Alliansen er tuftet på kollektivt forsvar og solidarisk støtte. Medlemskapet forplikter – til å stille opp, hjemme og ute. Da trenger vi sterk nasjonal evne. Sterkere enn i dag.

Vi må styrke vår nasjonale landmakt.

Norge ligger utsatt til i et sikkerhetspolitisk spent område på nordflanken. Alliert mottak i krise og krig vil være krevende; landstyrker vil komme sent. Forsvaret av Norge vil i stor grad hvile på landstridsevnen. Vi trenger sterk nasjonal landmakt – for betryggende krigsforebygging.

NOF arbeider for forsvarsansattes interesser og nasjonal forsvarsevne. Begge deler tilsier et styrket forsvar i fellesoperativ balanse. Den største ubalansen i dagens struktur er for svak landmakt og et svekket sjøforsvar, med behov for framskyndet anskaffelse av materiell og en enda mer kritisk styrking av bemanningen. Dette er utgangspunktet for NOF-notatene om henholdsvis landmakt og sjømakt, i en fellesoperativ ramme.

NOF-notatene utgis for å fremme samfunnsbevissthet og forsvarsvilje; for å ivareta de sammenfallende interessene til Norge, Forsvaret og forbundets medlemmer.

Dette saksopplysende og bevisstgjørende kunnskapsnotatet om styrket nasjonal landmakt må med fordel leses sammen med det parallelle om styrket nasjonal sjømakt..

Styrket nasjonal **LANDMAKT**

- med forsterket
kampkraft
- med dedikert
luftmobilitet

Norge er en småstat, og må selv kunne forsvare seg.
Norge må styrke sitt balanserte, nasjonale forsvar.

***Forsvaret må virke best mulig som ett system
– med en vesentlig styrket landstridsstruktur.***

Våre landstridskrefter må ha økt
– reaksjonsevne og mobilitet
– ildkraft og utholdenhet

Styrket nasjonal LANDMAKT

INNHOLD:

SIDE	01–04	DEL I: POLITISK BAKTEPPE
	01	Situasjon 2020
	02–03	Landmakt som fundament
	04	Dagens norske landforsvar
SIDE	05–10	DEL II: STRATEGISK BETYDNING
	05	Landmakt i nord
	06–07	Hæren i samtidig spagat
	08–09	Forsvar i indre ubalanse
	10	Det samlede trusselbildet
SIDE	11–16	DEL III: OPERATIVE BEHOV
	11	Landforsvarets styrke
	12–13	Troverdig nasjonal landmakt
	14–15	Nødvendig nasjonal stridsevne
	16	Den kritiske tidsfaktoren
SIDE	17–20	DEL IV: POLITISKE PRIORITERINGER
	17	Styrking 2021–
	18–19	Sterkt landforsvar, styrket forsvar
	20	Morgendagens nasjonale landmakt

Norges offisers- og spesialistforbund (NOF) organiserer og ivaretar militært tilsatte i forsvarssektoren, inklusive å arbeide for et styrket forsvar.

NOF-notatene er ment å bidra til en opplyst og engasjert debatt om utviklingen av det norske forsvaret, med sikte på styrket forsvarsvilje og -evne.

NOF-notatene målbærer forbundets syn på de angjeldende tema, slik de fremmes i vår deltakelse i samfunnsdebatten.

Situasjon 2020

Norge fører tradisjonelt en forsiktig sikkerhetspolitikk, som en god nabo mot øst – og en god alliert mot vest.

*Hvordan utfordres vår sikkerhet og allianseavhengighet?
Har vi et landforsvar med styrke til å møte utfordringene?*

NOFs hypotese er at:

Norges sikkerhet krever sterkere nasjonal forsvarsevne, der fleksibel landmakt er en forutsetning – også for alliert forsterkning.

NOFs oppfatning er at:

- Norges nasjonale forsvarsevne må styrkes.
- Rask alliert forsterkning kan ikke tas for gitt.
- Forsvaret må selv evne å møte utfordringer.
- Landmakt er selve forsvarsfundamentet.
- Landstridsevnen er blitt uforsvarlig svekket.
- Flexibel landmakt gir politisk handlefrihet.
- Norsk nordområdepolitikk må være troverdig.

Landmakt som fundament

Norge er en småstat i et storpolitisk spenningsområde. Vi kan ikke alene forsvare oss mot overmakt, men kan heller ikke ta alliert støtte for gitt – uten selv å forsvare oss. Da kommer vi ikke utenom sterkere nasjonal landmakt.

- Norge ligger – som før, og som alltid – i et geopolitisk spenningsfelt i nord.
- Nordområdene er vår arktiske hjemmebane – og som vi må beherske best.
- NATO er vår sikkerhetsgaranti, men har ikke lenger øremerkede styrker for Norge.

Norges sikkerhet utfordres

Er sikkerheten vår truet, og svarer norsk militærmakt på utfordringene?

Norsk sikkerhet er under press; militærmakt er vesentlig for å sikre den.

Norges geografi er konstant: Dét er ikke inter-nasjonal politikk, og det kan heller ikke vår sikkerhets- og forsvarspolitikke være. Noe må ligge fast, noe stadig tilpasses. Nå må militærmakten forsterkes – opp til et høyere, stabilt og solid nivå. Derved styrkes vår nasjonale evne til å bidra til stabilitet i Nordområdene, vårt eget nærområde.

Fredsdividenden forsvant: Slutten på den kalde krigen var ikke slutten på politiske motsetninger og militære konflikter. En ombygging av mob-forsvaret var nødvendig, men nedbyggingen var uforsvarlig stor; særlig desimeringen av Hæren. Norsk sikkerhet trenger strategisk og tilstedeværende landstridsevne, med arktisk kapasitet.

Alliert forsterkningsevne presses

Har vi en alliansebasert forsvarspolitikke som samsvarer med realitetene?

Norsk politikk er tuftet på alliert støtte; derfor må vår nasjonale evne styrkes.

Norsk sikkerhet hviler på NATO: Ved alvorlig konflikt og krig er vi avhengig av alliert forsterkning. Vi planlegger ut fra det, men kan ikke ta tilstrekkelig støtte – tidsnok – for gitt. Reaksjonssterke allierte styrker er en knapphetsressurs, og en militær konflikt som trekker Norge med vil trolig ha startet et annet sted – hvor de samme styrkene også er ønsket.

Allierte landstyrker kommer sist: Norge vil trenge forsterkning i alle domener, og det er planlagt for massive mottak særlig av landmilitære styrker. De vil – i substansielt volum – imidlertid komme sist, og vil i variabel grad være klare til å operere vinters tid. Norge må derfor selv ha større landmilitær utholdenhet, også for alliert mottak.

Norsk landforsvarsevne må styrkes

Er verdien av landmakt godt nok forstått; er landstyrkene sterke nok?

Nasjonal landstridsevne gir politisk handlefrihet, og de må prioriteres.

Forsvar handler ikke om å vinne krig: Forsvaret skal forhindre krig, og må være grunnleggende defensivt innrettet – for å berolige vel så mye som å avskrekke, for å sikre norsk territorium og nasjonal politisk handlefrihet. Da er, i det lange løp, landstyrker avgjørende viktig. De holder ut lengst – forutsatt tilstrekkelig utholdenhet!

Landforsvar er Forsvarets fundament: En væpnet konflikt kan ikke løses uten soldater på bakken. Styrken ved en sterk hær er fleksibiliteten, skalerbarheten og nærheten. Den gir politiske myndigheter en sikkerhetsbryter: Muligheten til å tilpasse maktbruk etter behov, fra lavintensitets nasjonal innsats til høyintensitets alliert strid – krig.

NOF forventer at:

- Stortinget anerkjenner behovet for styrket landstridsevne og erkjenner at Hæren må forsterkes raskere enn hva som er lagt opp til – i tråd med et politisk forpliktende hærprogram, som snarest må framlegges for stortingsbehandling og -beslutning.
- Stortinget ser utviklingen av Hæren og Heimevernet i sammenheng, men som to separate strukturer med spesifikke funksjoner – og der HVs videre styrking må vurderes i lys av HV-studien – og samfunnssikkerhetsbehovet.

NOF prioriterer:

- På kort sikt (2021–24) må personellmessig styrking av Hæren umiddelbart starte, også som forutsetning for oppbyggingen av Brigade Nord og Finnmark landforsvar, med framskyndet materiellanskaffelser, særlig av rakettartilleri, helikoptre og stridsvogner.
- På lengre sikt (2024–28) etableres en brigade nummer to som kompletterer hærstrukturen med lett (motorisert) infanteri – i tillegg til den mekaniserte Brigade Nord.
- Allerede fra 2021 et forsterket utdannings-system og utøkte personellrammer.

Se side 20 for en mer detaljert gjennomgang. Se side 10 for en skisse av trusselsituasjonen.

Sikkerhetspolitikk – sett fra bakken

Formålet

med landmakt er å beholde størst mulig nasjonal handlefrihet, ved å sikre kontroll over norsk territorium – på og over land, og hindre en motstander fra å utnytte samme områder.

Forutsetningen

for størst mulig nasjonal kontroll over landterritoriet er kapable nasjonale landstridskrefter med evne til å håndtere kriser, holde territorium og sikre mottak av allierte forsterkninger.

SIKKERHET: Militær makt er ikke et mål, men et middel. Det er et politisk virkemiddel for å forsvare landet og trygge innbyggerne. Sikkerhet begynner og slutter på bakken, der folk bor og konflikter til slutt må løses.

SOLDATER: Militær makt er sammensatt, men forutsetter folk. Kamper kan vinnes med overlegen teknologi, men konflikter krever kløkt – fra soldater på bakken. Kvalitet er viktig, men for landmakt er kvantitet også en kvalitet.

Illustrasjonen viser, i grovt, hvordan nasjonal, landsdekkende landmakt er et stabiliserende sikkerhetspolitisk virkemiddel – hvor det er særlig viktig å være til stede og vise stridsevne i nord.

STABILITET: Militær makt kan destabilisere, men også stabilisere. Landmakt med størrelse og stridsevne er i vår tid – og særlig for en småstat – primært defensiv. Norsk landmakt, spesielt i nord, bidrar til regional stabilitet.

Funksjonen

til Hæren og Heimevernet er, innenfor en fellesoperativ ramme, i siste instans å sikre størst mulig handlefrihet for norske myndigheter – for at konflikter og kriser skal kunne løses politisk.

STRIDSEVNE: Militær makt må virke, med troverdig stridsevne. Norsk landmakt virker – så langt den strekker til, men er alt for liten til godt nok å fylle funksjonen som fundamentet i et nasjonalt, defensivt og fellesoperativt forsvar.

Norske militære landforsvarselementer:

- Stridsvogn
- Kampvogn
- Rørartilleri
- Raketartilleri
- Kampluftvern
- Taktisk helikopter
- Drone
- HV-distrikt

Landmakt

Hæren og Heimevernet produserer landstridsevne; evne til å gjennomføre militære operasjoner i landdomenet. Dermed skapes landmakt.

- Med landmakt menes den militære evne en stat har og kan utøve i landdomenet. Landmakt handler ikke om organisasjon, men om evne og vilje til bruk av maktmidler. Vår ramme for å produsere og projisere landmakt er vesentlig Hæren, dernest HV, og spesialstyrker.
- Landstyrkene består i hovedsak av operative avdelinger, støttestrukturer og ledelse. Landmakt skapes av menneskers bruk av materiell – som virker innenfor systemer og strukturer. Hæren har i dag en for liten struktur med for få avdelinger og for lav bemanning.

Landkontroll

Forsvaret opererer i alle domener – for å kunne ha kontroll i landdomenet. Dermed opprettholdes forutsetningen for politisk handlefrihet.

- Nasjonal kontroll i landdomenet muliggjør alliert forsterkning, som også forutsetter kontroll i andre domener. Uten nasjonal kontroll over mottaksområder er innsetting av større allierte styrker mindre sannsynlig. Tapt kontroll og gjenerobring er svært krevende.
- Militær kontroll i landdomenet sikrer nasjonal politisk handlefrihet i en pågående konflikt eller en fredsslutning. Når kontroll over sjø- og luftterritorium mistes, er kontroll over deler av landterritoriet avgjørende. Det er også forutsetningen for alliert støtte.

Landforsvar

Militære konflikter utkjempes i alle domener, men finner sin løsning på bakken. Derfor har ethvert militært forsvar en landkomponent.

- Norge er ikke direkte truet av regulære militære angrep, men må være forberedt bl.a. på å møte irregulære, hybride angrep – og må ha evne å utkjempe landstrid. Praktisk talt alle militære operasjoner er fellesoperative, men landkontroll avhenger av landforsvar og landmakt.
- Nasjonal handlefrihet utfordres i alle domener – og må forsvares med alle midler. Til sist vil landstridskrefter stå igjen for å sikre vitale interesser. Evnen til å holde ut avhenger i avgjørende grad av landforsvarets struktur – som i Norge er alt for liten.

Dagens norske landforsvar

Landforsvaret – landstridskreftene – består i utgangspunktet av Hæren og Heimevernet. Spesialstyrker og helikopterkapasitet bidrar til landmakt; kystjegerne underbygger også landstridsevnen.

Landforsvaret er ikke en formell, organisatorisk betegnelse, men forstås som summen av landstyrkene i hær og heimevern. Denne samlede strukturen er sterkt redusert i forhold til under den kalde krigen – og langt mer, og særlig i Hæren, enn i andre deler av Forsvaret. Fra 13 brigader og 42 selvstendige feltbataljoner over hele landet, og en samlet personellstyrke på inntil 160 000 soldater, har den i dag kun igjen en minimumsbrigade.

Dagens norske landforsvar består per 2020 av disse hovedelementene:

HÆREN

Den operative kjernen i Hæren består av Brigade Nord og Finnmark landforsvar, samt Etterrettingsbataljonen og HM Kongens Garde. Sjef Hæren med sin stab er operativ sjef.

Brigade Nord er et samvirkesystem der ildkraften ligger i manøverbataljonene (2. bataljonssystemet, Panserbataljonen, Telemark bataljon) og Artilleribataljonen. Brigaden består dertil av en rekke avdelinger som støtter opp under og skaper operativ evne. Brigaden er ikke fullt oppsatt, og oppfyller ikke NATOs styrkemål.

Finnmark landforsvar samler de landmilitære kapasitetene i Finnmark under én ledelse. FLF består av Garnisonen i Sør-Varanger i øst, Porsanger bataljon i vest og HV-distrikt 17. FLF er ennå under oppbygging.

E-bataljonen er en spesialisert avdeling som bidrar til å gi hærsjefen, og Forvarets operative ledelse for øvrig, et oppdatert situasjonsbilde.

HM Kongens Garde er en infanteriavdeling med Kongehusets sikkerhet som hovedoppgave, og som samtidig er en del av hovedstadsforsvaret

Hærens våpenskole bidrar med utvikling, utprøving og utdanning, mens **Operasjonsstøtteavdelingen** (foreslått endret til Trenregimentet) legger til rette for den operative aktiviteten, inkl. alliert trening.

Hæren besto ved inngangen til 2020 av 8463 årsverk: 3417 militært tilsatte (offiserer, befal og vervede) og 453 sivilt ansatte, samt nærmere 4600 rekrutter inne til førstegangstjeneste.

HEIMEVERNET

Den operative kjernen i Heimevernet består av distriktenes staber og avdelingene i områdestrukturen samt innsatsstyrkene. Sjef HV med sin stab er operativ sjef.

Områdestrukturen består av regulære avdelinger under de 11 HV-distriktene, med personell som skal ha inntil seks dagers årlig trening.

Innsatsstrukturen består av de 12 innsatsstyrkene, som tilhører respektive HV-distrikt, med personell som får minst 2–3 ukers trening årlig.

HV besto ved inngangen til 2020 av 618 årsverk: 403 militært tilsatte og 113 sivilt ansatte, samt 82 rekrutter inne til førstegangstjeneste. Områdestrukturen består av rundt 37 000 soldater; innsatsstrukturen av om lag 3000.

Heimevernets framtidige oppgaver og struktur er under utredning ved FFI, og første (ugraderte) del foreligger. Den peker bl.a. på behov for HV innen samfunnssikkerhet, og større tilstedeværelse i storbyene.

Se kart på forrige side for plassering av HV-distriktene.

Se side 16 for foreslått landforsvarsstruktur, og side 20 for nødvendig styrking av strukturen.

Landmakt i nord

Norges forsvar er i ubalanse, uten optimal samlet effekt, så lenge Hæren er for svak i forhold til krav og oppgaver.

*Hvordan kan en styrket hær forsterke norsk forsvarsevne?
Hvorfor må landstyrkene utvikles med vekt på fleksibilitet?*

NOFs hypotese er at:

Hæren må styrkes vesentlig for at Norge skal kunne gjenopprette domenebalanse, som forutsetning for styrket forsvarsevne.

NOFs oppfatning er at:

- Norges forsvar må være krigforebyggende.
- Avskrekking må balanseres med beroligelse.
- Norsk landmakt må være strategisk defensiv.
- Hæren må styrkes for bedre balanse i Forsvaret.
- Landstyrker må være til stede i hele landet.
- Tilstrekkelig bredde og dybde krever volum.
- Norge må ha sterkere nasjonal landstridsevne.

Hæren i samtidig spagat

Norge har bygd ned landstyrkene, og Hærens volum er en brøkdel av hva den var for tre tiår siden. Gjenværende styrke løser – på imponerende vis – et bredt oppdragsspekter, men mangler utholdenhet.

- Hæren må forstås som så avgjørende for norsk sikkerhet at den må få økt volum.
- Landstyrkene må være der folk bor, verdier skapes – og en motstander vil komme.
- Forsvaret må bidra til norsk sikkerhetspolitikk også gjennom operasjoner ute.

Nødvendig nasjonal tilstedeværelse

Er norske hærstyrker i stand til å operere over hele landet?

Hæren kan settes inn over alt, men med begrensede styrker.

Tilstedeværelse gir signaler: Vi sender politiske signaler om forsvarsvilje og -evne ved å utplassere styrker i områder der en motstander kan tenkes å angripe. Dermed vil et angrep trolig komme et annet sted. Derfor er landstyrker av en størrelse som tillater høy reaksjonsevne og mobilitet – og utholdenhet i flere landsdeler – avgjørende.

Tilstedeværelse gir stabilitet: Ved å utplassere egne styrker for å hevde norsk suverenitet – med utvist evne til nasjonal kontroll – skapes kombinert beroligelse, avskrekking og tillitsbygging. Med sin strategisk defensive innretning vil norske landstyrker virke klart forebyggende.

Forpliktende internasjonal deltakelse

Blir Hærens operative evne svekket av operasjoner utenlands?

Hæren stiller store bidrag til styrker ute – og blir dermed bedre.

Alliansen forutsetter solidaritet: Norge kan påkalle alliert forsterkning ved krise og krig. Omvendt er Norge forpliktet til å stille opp for andre. Hele Forsvaret deltar i allierte operasjoner – i alle domener. Hæren bidrar regelmessig til alliansens reaksjonsstyrker, på beredskap hjemme eller i operasjoner ute.

Solidaritet skaper styrke: Nasjonal beredskap svekkes når allerede små styrker deltar ute, men deltakelsen er både politisk og militært verdifull. Internasjonale operasjoner bidrar til samhold i NATO, og støtter fredsarbeidet til FN. Norske avdelinger får operativ erfaring, og allierte får uvurderlig erfaring fra vinterøvelser i Norge.

Med ansvar hjemme
– og forpliktelser ute

ALLIERT FORPLIKTELSE:
Norge må stille bidrag til NATOs stående styrker, inkl. landstyrker på beredskap og i operasjoner ute, i senere år bl.a. i Baltikum.

INTERNASJONALE OPERASJONER:
Norge deltar jevnlig i inntops, og med størst bidrag, over lengst tid, fra Hæren, bl.a. i Libanon, på Balkan og i Afghanistan.

Illustrasjonen viser, som et bilde, hvordan Norge deltar i et forpliktende alliert samarbeid, og hvordan Forsvaret – og ikke minst Hæren – bidrar til internasjonale operasjoner, samtidig som nasjonale oppgaver skal løses, bl.a. gjennom synlig tilstedeværelse i nord. Kartet viser kun operasjoner med større landmilitære bidrag i nyere tid

Utfordrende samtidig landstridsevne

Hvordan kan landstyrkene make alle sine oppgaver?

Hæren spesielt, men også HV, må opp i samlet volum.

Hjemme og ute, samtidig: Brigade Nord brukes i utstrakt grad til operasjoner ute, mens sikringsstyrkene er øremerket innsats hjemme. Internasjonal innsats gir verdifull operativ erfaring, men reduserer evnen til å løse oppdrag hjemme. Løsningen er ikke mindre deltakelse ute, men mer personell hjemme!

Norge har forpliktet seg til å stille én mekanisert brigade til NATOs styrker. Deler av brigaden kan

være opptatt ute når den trengs hjemme, og det vi har hjemme kan ved en krise lenge blir den allierte landkomponenten i Norge. Norge er NATO i nord; og forsterkende allierte landstyrker vil kunne ta to–tre måneder å komme på plass.

Konjunkturuavhengig nasjonal evne

Hvordan kan landstyrkene bli mest mulig anvendelige?

Norsk landmakt må være universell; styrkene fleksible.

Egen landmakt må virke: Norge må ha landstrids-evne for hele konfliktspekteret. Dette betinger en fleksibel og solid struktur, som i en konflikt kan sikre nødvendig proporsjonalitet – med riktig

mottrekk til rett tid. Reaksjonsevne og mobilitet er spesielt viktig på et tidlig stadium av en konflikt, og sterk nasjonal landmakt er da helt avgjørende.

Landstyrker er universelle: Norge bygde raskt ned landstrukturen, og har ikke reetablert en tilstrekkelig hærstyrke. Gjenoppbygging er tid- og kostnadskrevende, og stadige tilpasninger av strukturen til raskt omskiftelige omgivelser blir feil.

Landmakt er kjernen i Forsvaret; kjernen i Hæren må alltid være på plass – tidløs og tilstrekkelig.

Forsvar i indre ubalanse

Norge er avhengig av et forsvar som henger sammen, som er fellesoperativt og optimalt funksjonelt. Det betyr at forsvaret må være domenebalansert – og at enkelte ledd må forsterkes for å styrke den samlede forsvarsevnen.

- Norge trenger et sterkt, domenebalansert og konjunkturuavhengig forsvar.
- Forsvaret er i ubalanse så lenge landstyrkene er for små, med for lite ildkraft.
- Landforsvaret er i ubalanse så lenge Hæren er for liten og mangler materiell.

Et domenebalansert forsvar

Er Forsvaret innrettet for å møte enhver militær eventualitet?

Forsvaret har en strukturell svakhet fordi Hæren er for liten.

Samlet evne: Forsvar av landet er en tidløs oppgave, men midlene som brukes utvikler seg, slik forsvarsstrukturen også gjør det. Fellesoperasjoner er normen i et moderne forsvar, med elementer fra flere domener, og krav om balanse mellom dem. Dette handler ikke om forsvarsgrenenes innbyrdes størrelse, men om deres evne til å samvirke optimalt – som én styrke.

Gammelt nytt: Teknologiutvikling muliggjør fellesoperasjoner, basert på domenebalanse. Men mye er egentlig som før. Cyberangrep er nytt fordi cyber er nytt, men kommunikasjonsangrep er old news. Det samme er hybride angrep, altså irregulær krigføring. Og faren for militær invasjon og eksistensiell konflikt, den finnes fortsatt. Bad news!

Eksterne syn: Forsvaret må håndtere vedvarende konflikt og høyintensiv krigføring. Da er landstyrker avgjørende; derfor må landstridskreftene styrkes. Det påpeker også utvalgte allierte, i en studie gjennomført for FD av RAND-instituttet (2020). Allierte er urolig over ubalansen skapt av for svak landmakt – og vår evne til å motta, støtte og samvirke med allierte.

Et ubalansert landforsvar

Er Hærens utfordring særlig knyttet til en for liten personellstruktur?

For få folk er en alvorlig svakhet, men det er også materiellmangel.

Ubalansert styrke: Forsvaret er ubalansert med en for liten – og lite utholdende – hær. Hæren virker godt, men har for lavt volum og for liten oppsetningsgrad i Brigade Nord – som heller ikke møter NATOs styrkemål. Det er for lite personell

og for stor slitasje, med for kort ståtid, og for lavt inntak til utdanning. Hæren er i personellmessig ubalanse.

Usynkront utstyr: Hærens kjernestruktur, combined arms-systemet, er også i ubalanse. Hovedplattformen er samvirkende stridsvogner og kampvogner. Vi har moderne, digitaliserte kampvogner, men de har ikke full effekt med gamle, analoge stridsvogner. Det er for lite rørtillert, og det mangler raketttillert. Hæren er i materiellmessig ubalanse.

Utholdenhet avgjør: En konflikt kan avgjøres på få timer – eller pågå i flere år. Luft- og på sjøstrids-evnen er begrenset og sårbar. Jo lenger konflikten varer, jo viktigere er derfor egne landstyrker. Dagens hær har bra reaksjonsevne, men dårlig utholdenhet. HV holder ut, men har begrenset stridsevne. Balansen vakler.

Et usikkert allianseforsvar

Hvor sannsynlig er det at allierte kommer oss til unnsetning?

Sannsynligheten er proporsjonal med egen evne – og vilje.

Alliert ubalanse: NATO er også i ubalanse; politisk og økonomisk – og strukturelt. Det er svært begrensede hurtige reaksjonsstyrker, og det er mulig at de må settes inn andre steder enn i Norge. Beslutningsprosesser og styrkegenerering kan medføre lang responstid før substansielle NATO-forsterkninger kommer til Norge.

Alliert vilje: Skal andre land sende soldater til kamp i Norge – for Norge, må de kunne forvente at vi selv yter vårt ytterste. Da må landforsvarsevnen styrkes. Det er tidvis er flere allierte soldater i Nord-Norge enn Hæren har i Norge. Problemet er imidlertid ikke for mange allierte, men for få norske!

Med soldater på bakken – støttet av andre

FELLESOPERATIVITET: Forsvaret må virke sammen, som ett nasjonalt system – og sammen med allierte i en flernasjonal struktur.

SJØMAKT: Norske sjøstridskrefter må så langt mulig støtte landstyrker med forflytning og beskyttelse, og sikre mottak av allierte styrker.

KYSTMAKT: Norske sjø- og landstridskrefter må sikre kysten bl.a. for mottak av egne og allierte styrker, og utnytte kystens operative fortrinn.

DOMENEBALANSE: Forsvaret består av kapasiteter i flere domener, som må være funksjonelt avbalansert for å gi optimal effekt.

Finmark landforsvar
Porsanger bn
GSV
HV

Finmark

Troms

Hæren HQ
Brigade Nord
E-bataljonen

BANAK
PORSANGMOEN
HØYBUKTMOEN

TRONDENES
RAMSUND
EVENES
BJERKVIK
INDRE TROMS

BODØ

LUFTMAKT: Norske luftstridskrefter må så langt mulig støtte landstyrker med luftkontroll og ildstøtte, og sikre land- og sjøoperasjoner.

LANDMAKT: Norske landstridskrefter må møte angrep på bakken, holde territorium og sikre norsk politisk handlefrihet – lengst mulig.

CYBERFORSVAR: Forsvar av fundamentale kommunikasjonslinjer er avgjørende for at Forsvaret – og samfunnet – skal funksjonere.

ØRLANDET
VÆRNES

Heimevernet HQ
Brigade Nord
FSK
Østerdalen

BERGEN

RENA
TERNINGMOEN

OSLO
LUTVANN

HEISTADMOEN

VATNELEIREN

RYGGE

Illustrasjonen viser, som et bilde, hvordan elementer fra ulike deler av Forsvaret bidrar til en domenebalansert struktur, der sjømakt og luftmakt primært er til for å støtte landoperasjoner – som Hæren og Heimevernet må kunne gjennomføre, alene eller med allierte, over hele landet. De tre sirklene viser Hærens tre tyngdepunkt. De grønne firkantene viser heimeverndistrikt. De blå firkantene viser sjø- og luftbaser som støtter landstyrkene.

Det samlede trusselbildet

Norge ligger utsatt til i et spenningsfylt område som preges av tiltagende stormaktsrivalisering og pågående klimaendringer. Interessen for Arktis øker; flere styrker sin arktiske militære evne – og tilstedeværelse – i Nordområdene.

Norske sikkerhetsmyndigheter – militære og sivile – vurderer løpende mulige trusler mot norsk samfunnssikkerhet og statssikkerhet. Trusselvurderinger understreker at etterretningsvirksomhet rettet mot Norge øker, og peker på cyberangrep og terror som mer sannsynlig enn regulære militære angrep.

En sammensatt trussel:

Trusselbildet er sammensatt, og vurderingene spriker i vektlegging. E-tjenesten peker på russisk og kinesisk etterretningsvirksomhet, og kinesisk cyberkapasitet, men trekker ikke fram mer sammensatte hybride trusler, med bruk av ulike virkemidler; i første omgang ikke-militær.

Dét gjør derimot Forsvarets forskningsinstitutt, som i sin HV-studie legger stor vekt på hybride trusler – sett opp mot Heimevernets utvikling. FFI peker på at hybridkrig utfordrer den vanlige konfliktskalaen, med en glidende og uklar overgang til konvensjonell krig, og mellom irregulære og regulære midler.

Hybride angrep er så mangt, i en gråsoner mellom usynlig og synlig, kriminell og militær aktivitet. Det kan være påvirkning av befolkningsgrupper, sammensatte aktiviteter for å undergrave tilliten til myndighetene, sette kritisk infrastruktur ut av spill, og forberede eller iverksette et militært angrep.

Cybertrusselen – og hybridtrusselen – er reell, og må møtes. Det er trusler i tillegg til, og som en del av, den eksistensielle trusselen om å tape territoriell kontroll og politisk handlefrihet. Det tradisjonelle, territorielle trusselbildet forsvinner aldri – og Forsvaret må alltid, i siste instans, være innrettet mot det.

Eksistensielt forsvar, med evne til langvarig krigføring, må være førende for Forsvarets utvikling. Militære angrep vil utløse Atlanterhavs-paktens artikkel fem om kollektivt forsvar. Hybride angrep vil mest måtte håndteres nasjonalt. Også derfor må artikkel tre etterleves: Evnen til selv å motstå væpnede angrep.

En mulig trussel fra øst:

Trusselen fra øst er den gamle, og mulig angrep fra Russland er fortsatt dimensjonerende for

forsvarspolitikken. Men norske myndigheter ser ikke på Russland som en fiende. Trekket Norge inn i væpnet konflikt i eget territorium, antas det å være resultat av en stormaktskonfrontasjon et annet sted.

Russland er avhengig av å beskytte sine baser på Kola, og sikre fri adgang til Nord-Atlanteren spesielt for sine ubåter. Om nødvendig vil Russland eventuelt ta defensiv kontroll over deler av norsk territorium for å etablere en buffer (bastion), eller offensivt for å kunne operere fra norsk sjø- eller landterritorium.

Norge må balansere mellom å være en god alliert med USA og en god nabo med Russland. Norge må på forskjellig vis bidra til beroligende forutsigbarhet. En styrking av vårt nasjonale, tilstedeværende og strategisk defensivt innrettede forsvar – med stasjonerte landstyrker – vil bidra til stabilisering i nord; til en krigsforebyggende terskel.

Russlands forsterkede arktiske nærvær inkluderer baser og nytt materiell. Ut over missiler er det fly og fartøyer, med forventet fokus på modernisering av landstyrkene, med særlig vekt på stridsvogner og pansrede kjøretøyer, inklusive en ny generasjon kampvogner (Ritsar) og en ny stridsvogn (T-14 Armata).

Kina viser økt interesse for Arktis, og søker samarbeid med Russland. USA ser også mot Nordområdene, og i det amerikanske forsvarets arktiske strategi vektlegges evne til å etablere situasjonsbilde og å operere i regionen. Trening og øving med og i andre land, og forhåndslagret materiell (bl.a. i Norge), er en del av dette.

En indre trussel:

Norsk forsvarsvilje – og dermed forsvarsevne – er også truet gjennom påvirkning av holdninger, med den hensikt å svekke tilliten til norske myndigheter. Dette kan skje gjennom bevisste påvirkningsoperasjoner, hvoretter mistillitsytringer lever sitt eget liv, og forsterkes bl.a. i kommentarfelt på sosiale medier.

NOF er opptatt av etterretningsbildet, men har ingen egen informasjon å bygge på, og forholder seg vesentlig til offentlige rapporter fra E-tjenesten og FFI.

Landforsvarets styrke

Hæren må styrkes for å sikre et balansert forsvar og en reetablert troverdig nasjonal landstridsevne.

*Hvordan kan Norge best få troverdighet i nord?
Hva må Norge gjøre for økt troverdighet i NATO?*

NOFs hypotese er at:

Sterke landstyrker, som bidrar til en beroligende, krigsforebyggende terskel, har troverdighet hos en motstander, våre allierte – og egen befolkning.

NOFs oppfatning er at:

- Landstridskrefter er vanskelig å nøytralisere.
- Fleksibel landmakt skaper politiske verktøy.
- Brigade Nord gir tyngden i norsk landmakt.
- Finnmark landforsvar er terskel lengst nord.
- Heimevernet gir landsdekkende nærvær.
- Soldater på bakken er og blir avgjørende.
- Oppsettingsgrad er kritisk for reaksjonsevne.

Troverdig nasjonal landmakt

Norge har politisk troverdighet vestover og utgjør ingen militær trussel østover. Norsk militærmakt truer ingen direkte. Styrket nasjonal landmakt, særlig lengst nord, kan derimot berolige, hvis den er – og oppleves som – troverdig.

- Småstaten Norge må være en god alliert mot vest og en god nabo mot øst.
- Norges forsvar må være defensivt innrettet, og bygge på troverdig landmakt.
- Norges landmakt må ha troverdighet i befolkningen, i alliansen – og Russland.

Troverdighet i nord

Er vi i stand til å sikre hele landet – også å forsvare Finnmark?

Forsvaret skal forsvare hele landet – og må evne å holde ut.

Et nasjonalt forsvar må tuftes på vilje og evne. Nødvendig forsvarsvilje krever en forsikring om at hele landet skal forsvares – og selvstendig evne til å håndtere utfordringer alliansen ikke kan løse. Forsvaret av Norge starter i nord, og må styrkes i sør: Nasjonal landmakt må projiseres med større landstyrker i Finnmark, og virke i hele landet – med demonstrert troverdighet.

Troverdighet i NATO

Er vi i stand til å opptre som en troverdig alliert – hjemme og ute?

Pålagt vertslandsstøtte, militær og sivil, må forsterkes – fra hav til land.

Norge har forpliktet seg til toprosentmålet og NATOs styrkemål. For Hæren er det siste én mekanisert brigade i 2024. Den styrken må vi ha, særlig for å håndtere situasjoner i den lavere ende av konfliktspekteret, og for eskaleringsevne. Dit er det ennå langt, og det er vel kjent at NATO er kritisk til manglende styrking av Norges landstyrker, og den ubalanserte dette skaper i hele forsvarsstrukturen.

NOF konstaterer at Norge fortsatt ikke innfrir styrkemålene. Skal allierte komme for å kjempe i Norge, må vi først vise egen vilje og evne. Troverdigheten handler også om vilje til byrdefordeling gjennom deltakelse i intops.

Balansert struktur

NOFs vurdering av prioritert strukturstyrking er som følger:

Kampstyrker

Norge har i dag for liten landmilitær kampkraft. Kvaliteten på avdelingene er høy, men de er for små, for få – og har for lav utholdenhet. Hærens hovedkampstyrke, Brigade Nord, er

ikke fullt oppsatt selv med dagens tre manøverbataljoner, og er langt unna NATOs styrkemål om en mekanisert brigade med fire kampbataljoner – og støttestruktur.

Samlet kampkraft styrkes med etableringen av Porsanger bataljon som en mekanisert avdeling i Finnmark. Effekten av disse og andre avdelinger forutsetter større personellstrukturer og mer materiell, herunder ikke minst nye stridsvogner, nytt rakettartilleri og dedikerte helikoptre.

NOF støtter Forsvarssjefens anbefaling om å utvikle Brigade Nord som en fullverdig mekanisert brigade og etablering av en ny motorisert brigade med standkvarter i Sør-Norge, så vel som oppbyggingen av Porsanger bataljon som en mekanisert kampavdeling innenfor rammen av Finnmark landforsvar. Et balansert norsk forsvar fordrer en balansert hær med et komplett hærsystem (combined arms) – med integrert helikopterkapasitet.

Se også side 14–15

Sikringsstyrker

Norge har betydelig landmilitær sikringskapasitet. Den ligger mest i Heimevernet, med dets områdestruktur og innsatsstyrker. Svakheten ved HV er knyttet til for lavt volum,

for lite øving, og til dels gammelt materiell, inkl. håndvåpen. Vakt- og sikringsavdelingene i Hæren er i god skikk, ikke minst gjennom en betydelig styrking av grensevakta, med et nytt jegerkompani.

NOF støtter pågående styrking av GSV og en kontinuerlig utvikling av HMKG, og forventer en rask styrking av HV, til en styrke på minst 45.000 soldater.

Støttefunksjoner

Leveransene fra Forsvarets støttestruktur, utenfor Hæren og HV selv, er variabel. Det er betydelig etterslep på EBA, både for avdelingsbygg og personellboliger, med økt behov

som følge av nødvendig strukturstyrking. Logistikk-systemene er ikke tilfredsstillende, eksempelvis hva gjelder lagerbeholdninger, og med desentral tilgjengelighet.

NOF mener hele støttestrukturen må gjennomgås og forsterkes, uavhengig av – men definitivt som en forutsetning for – videre oppbygging av Forsvaret. Det må bl.a. stilles krav til egen kompetanse og kapasitet, sett opp mot nødvendig bruk av og samarbeid med industrien, inkl. framtidig verkstedstruktur. Nasjonal beredskap og operativ evne forutsetter at Forsvaret selv har tilstrekkelig med kritisk kompetanse.

Personell

Bemanningen av Forsvarets struktur er allerede for lav, og må styrkes vesentlig for å dekke både dagens etterslep og framtidige behov. Det er kritisk personellmangel flere steder;

volummessig er underbemanningen størst i Hæren. Problemstillingen er sammensatt, men én hovedutfordring er for lav ståtid. Det bidrar ikke bare til personellmangel, men også til kostbare kompetansetap – som må erstattes.

NOF mener Forsvaret ikke etterlever egne honnørord om personellet som den viktigste ressurs, når ansatte ikke ivaretas bedre. En større, balansert struktur krever flere folk, som må rekrutteres, utdannes – og beholdes. Innførte personellreformer må gjennomgås, og endringer om nødvendig foretas. Samlet godtgjøring for tjeneste, inkl. ikke minst pensjonsordningene, må vurderes – og forbedres.

Spesialstyrker

Forsvarets spesialstyrker (FS) – med Forsvarets spesialkommando (FSK), samt Marinejegerkommandoen (MJK) – er også en del av dette bildet. Begge brukes for operasjoner i landdomenet. Informasjon om disse er i hovedsak gradert, og de omtales ikke nærmere her.

Heimevernet må sikre

Heimevernet er en vesentlig del av norsk forsvarsevne – og et sterkt uttrykk for nasjonal forsvarsvilje. HVs volum må styrkes, i første omgang til 45 000 soldater.

- HV har flere unike styrker: Det er eneste del av Forsvaret som er fysisk til stede i hele landet; med utstrakt lokal forankring, nettverk og kunnskap – og høy reaksjonsevne.
- HV har også svakheter: Det er, forbedringer til tross, behov for oppgradering og supplementing av materiell, og flere øvingsdøgn for hele strukturen; minimum seks dager i året.

HV har territorielt ansvar, med hovedoppgaver særlig i å sikre nøkkelobjekter samt mottak og framføring av allierte styrker, og å støtte andre deler av Forsvaret. Evnen til mottak av allierte – og egne – styrker på kysten ble svekket da Sjøheimevernet ble nedlagt i 2016. Det må reetableres en tydelig kystkapasitet. Det må også etableres mer desentralisert lagring av materiell.

Med sin desentraliserte struktur og personell fra hele sivilsamfunnet har HV en helt spesiell verdi – i samvirke med andre aktører – for å styrke generell samfunnssikkerhet. Én av mange funksjoner, i både militær og sivil sammenheng, og som må forsterkes, er oppgaver knyttet til CBRN-beredskap: Håndtering av trusler fra kjemiske, biologiske, radioaktive og kjernefysiske stoffer og ladninger.

NOF anser at HV må forsterkes, men at beslutninger om funksjoner og struktur må vurderes på bakgrunn av pågående utredninger ved FFI. Den første delrapporten peker bl.a. på behovet for større forankring i storbyene. Det er også naturlig å tenke seg HV som en viktig beredskapsressurs opp mot hybrid krigføring. Med personell fra alle samfunnssektorer og de fleste fagfelt har HV kompetanse på en rekke områder.

Nødvendig nasjonal stridsevne

Norge har i hovedsak moderne våpenplattformer, med to vesentlige unntak i landstyrkene: Stridsvogner og taktisk helikoptre. Før disse kommer på plass forblir Hæren i ubalanse, og Norge har ikke nødvendig, balansert, stridsevne.

- Hæren er tyngdepunktet i det nasjonale forsvaret, og må virke som ett system.
- Stridsevne avhenger særlig av komplette systemer med kompetent personell.
- Kampkraft skapes av en rekke forutsetninger som må ses og styrkes under ett.

Landstridssystem med bredde

Har vi et landstridssystem med tilstrekkelig bredde?

*Nei, og det skorter ikke minst på langt-
rekkennde ild.*

Hærstrukturen er ikke komplett uten kritisk materiell. En moderne hær er et system av systemer – combined arms – som i Norge er organisert innen en brigaderamme. Det er mest av alt Brigade Nord som gir Hæren kampkraft. Brigaden leverer, men har svakheter, bl.a. en rekkeviddeutfordring. Hovedkampsystemet er svekket av gamle stridsvogner, mangler dedikert helikopterkapasitet – og rakettartilleri.

Landstyrker med dybde

Har vi et landstridssystem med tilstrekkelig dybde?

Nei, strukturen er for liten; utholdenheten er for lav.

Hærstrukturen er underdimensjonert og overbelastet. En troverdig evne krever en struktur med utholdenhet. Én ting er å holde ut til allierte kommer; deretter må nasjonale styrker kjempe sammen med dem – og kanskje samtidig i utlandet. Da trengs langt større bemanning, mer materiell og større lagre. Selv anbefalt alternativ A er en moderat ambisjon!

NOF konstaterer at Forsvarssjefen erkjenner behovet for større bredde og dybde i landstrukturen, som også forutsetter styrket organisk logistikk. Alternativ A er et godt utgangspunkt for å reetablere nasjonal landstridsevne.

Styrket kampkraft

NOFs vurdering av prioritert systemstyrking er som følger:

Stridsvogner

Hærens mest kritiske strukturmangel er gamle stridsvogner. Sammen med kampvogner er dette Hærens hovedkampsystem, og vesentlig for den nasjonale landstridsevnen.

NOF mener at Hæren må tilføres nye og moderne stridsvogner, der Hærsjefens behov for 84 vogner legges til grunn.

Kampvogner

Hæren er tilført nye kampvogner, CV9030, som må samvirke med stridsvognene. Full effekt av kampvognene forutsetter derfor nye stridsvogner på samme digitale nivå.

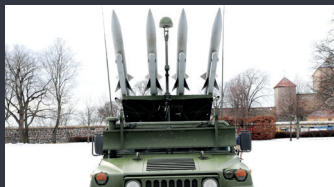
NOF mener at Hæren må tilføres flere kampvogner for å dekke behovet i alle mekaniserte avdelinger, i brigaden og Finnmark landforsvar.

Artilleri

Hæren er tilført nytt rørartilleri (K9), men trenger større volum. Det er sterkt behov for langtrevkende presisjonsild, som kan skaffes gjennom gjeninnføring av rakettartilleri.

NOF mener opsjonen på 24 skyts rørartilleri må benyttes, og rakettartilleri anskaffes, f.eks. Ground-Launched Small Diameter Bomb.

Kampluftvern

Hæren tilføres et nytt, fleksibelt og høymobilt kortrekkevidde kampluftvernssystem, basert på NASAMS, for helt nødvendig beskyttelse til manøveravdelingene.

NOF mener gjeninnføringen av kampluftvern i Hæren er vesentlig for operativ evne, og at det må anskaffes flere enheter.

Hærhelikoptre

NOF mener at Hæren snarest må tilføres dedikert helikopterkapasitet; se side 15.

Reaksjonsevne

Landstridskreftene må ha evne til rask reaksjon. Deler av Hæren har det; større deler må få det. HVs områdestruktur kan raskt stille lokalt; innsatsstyrkene kan raskt settes inn.

NOF mener at reaksjonsevne er helt avgjørende. Det betinger at en større del av styrken er stående, og at personellstrukturen styrkes.

Mobilitet

Landstridskreftene må ha evne til rask forflytning. HVs små avdelinger har stor mobilitet. Hæren avdelinger forflyttes på vei, over sjø og gjennom luft, og må bl.a. ha styrket luftmobilitet.

NOF mener at mobilitet er helt vesentlig. Troverdighet fordrer rask innsetting, og særlig hæravdelinger må kunne settes inn med helikopter.

Beskyttelse

Landstridskreftene må ha styrket beskyttelse. Dette består av flere elementer, ikke minst luftkontroll. For egenbeskyttelsen er mobilt kampluftvern og operative konsepter sentralt.

NOF mener at beskyttelse er en forutsetning. Ut over bedre materiell må styrket beskyttelse sikres ved mer trening og øving.

Ildkraft

Landstridskreftene må ha størst mulig ildkraft. Hæren må kompletteres med personell og materiell, ikke minst nye stridsvogner og mer artilleri, som samlet skaper styrket stridsevne.

NOF mener at ildkraft er alfa og omega. Den skaper kampkraften som avskrekker, som beroliger – og som beskytter.

NOF mener det er fullt mulig raskt å forsterke ildkraften vesentlig, med introduksjon av rakettartilleri allerede i 2020–21; se side 18.

Samlet operasjonsstøtte er avgjørende – både fra egen organisasjon, felleskapasiteter og, i avpasset omfang, fra sivile aktører.

Luftmobilitet må sikres

Helikopterkapasitet er en integrert del av moderne landstyrker – og vesentlig for operativ evne. Hæren, så vel som spesialstyrkene – må tilføres nye, militære helikoptre.

- Hæren trenger helikoptre: Dagens oppdragsløsning fordrer taktiske helikoptre i en rekke funksjoner. Framtidens operative krav – krigens krav – forutsetter kapasitet fra militære maskiner dedikert Hæren.
- Spesialstyrkene trenger helikoptre: Fortsatt prioritering av spesialstyrker tilsier at de må få nye helikoptre. Helikoptre tilpasset spesialoperasjoner vil i avgjørende grad sikre reaksjonsevne og mobilitet.

Forsvaret anskaffet de første helikoptre til Hæren i 1964, ved 339 skvadron på Bardufoss, og Hæren har siden hatt og utnyttet helikoptre som en operativ ressurs. Spesialstyrkene har i flere omganger fått overført Hærens Bell 412-maskiner – til et punkt hvor bare tre helikoptre står igjen for Hæren på Bardufoss, hvilket ikke gir reell helikopterkapasitet.

Forsvarssjefen har anbefalt at 30 nye helikoptre, 18 til Hæren og 12 til spesialstyrkene, anskaffes. Utskiftninger av dagens Bell 412, som i utgangspunktet uansett ikke er den best egnede løsning, må skje før deres tekniske levealder nås i 2028. Operative behov, med økte krav til reaksjonsevne, mobilitet og beskyttelse, tilsier raskere anskaffelse.

NOF anser at helikoptre er en så kritisk kapasitet for å oppnå ønsket operativ evne, både i Hæren og for spesialstyrkene, at anskaffelse av nye maskiner må framskyndes så langt praktisk mulig. Det synes hensiktsmessig – strukturelt, økonomisk og kompetansemessig – å anskaffe én felles type, med nødvendige tilpasninger. NOF noterer at brukermiljøene har pekt på det ferdigutviklede og velprøvde Black Hawk som et mulig valg.

Den kritiske tidsfaktoren

Hæren er styrket med nytt materiell de seneste år. Samtidig er deler av strukturen foreldet – eller underdimensjonert. Det legges opp til flere investeringer, men troverdig stridsevne forutsetter framskynding.

Stortingets politiske vilje

Stortinget gir retningen for norsk forsvarspolitik, og legger rammene for Forsvarets utvikling. Gjennom fireårige langtidsplaner og årlige budsjetter vedtas store linjer og konkrete anskaffelser. Forsvarssjefen anbefaler på militært grunnlag; Stortinget beslutter på politisk – og, i for stor grad, økonomisk – grunnlag.

Stortinget fastsetter hvilke oppgaver Forsvaret skal løse, og må samtidig sørge for at Forsvaret settes i stand til å løse de samme oppgavene. Stortinget må i de neste langtidsperioder, 2021–28, gjenopprette en domenebalanse og reetablere en fullverdig landstridsevne. Det forutsetter større investeringer allerede i første periode, før 2024 – og enkelte omprioriteringer.

Regjeringas forslag til langtidsplan

Regjeringa la i april 2020 fram sitt forslag til ny langtidsplan, i form av Prop. 62 S (2019–2020). Proposisjonen bygger bl.a. på FMR, men avviker vesentlig fra de fagmilitære rådene. For landstridsevnen gjelder dette særlig samlet personellvolum og dedikert helikopterkapasitet.

NOF anser at regjeringa, med en foreslått struktur under FSJs alternativ D, ikke på langt nær har tatt de sikkerhetspolitiske vurderinger, kapasitetsmessige utfordringer og fagmilitære anbefalinger fra landets militære ledelse til følge. Særlig blir Hærens bemanning fortsatt for svak.

NOF støtter mange av hovedgrepene regjeringa foreslår, framfor alt videre styrking av landstridsevnen i nord, med oppbygging av Finnmark landforsvar og forsterkning av Brigade Nord. Brigaden skal mekaniseres, med en ny, fjerde manøverbataljon, i tråd med NATOs styrkemål.

NOF konstaterer at anskaffelsen av moderne stridsvogner, som allerede er vedtatt, står ved lag, og legger hærsjefens behov på 84 vogner til grunn. Stridsvogner bør kunne innføres fra 2024/25. Det forutsettes at Hæren også har det nødvendige antall operative kampvogner.

NOF etterlyser framskynding av investeringer som raskt kan gi vesentlig styrket stridsevne. Dette inkluderer særlig nytt rakettartilleri og ny helikopterkapasitet til Hæren, så vel som spesialstyrkene – som kan være på plass før 2024. Parallelt må bemanningen opp, raskere.

NOF foreslår
at det vedtas et **hærprogram**; en faglig fundert og politisk forpliktende ramme for framskyndet styrking av Hæren. Stortinget må gi klare føringer, med ambisjon for landstridsevnen, innretting av strukturen og tidsplan for personellstyrking og materiellanskaffelser

Forsvarssjefens fagmilitære råd

Forsvarssjefen la i oktober 2019 fram sitt fagmilitære råd (FMR), og gir bare én av de fire løsningsene – alternativ A – sin anbefaling. Bare A har ingen åpenbare struktursvakheter, sett opp mot Forsvarets gjeldende oppgaver. Men selv dette alternativet har betydelige svakheter.

Strukturens størrelse er i dag for liten, spesielt for land- og sjøstridskreftene, inklusive fravær av et tydelig kystforsvar, som er vesentlig også for landstyrkene. Nødvendig oppbygging er påpekt, men flere store nyinvesteringer – bl.a. i kritisk materiell for Hæren – kommer for sent.

Stortinget må framskynde anskaffelse av det som raskt kan skaffes på forsvarlig vis, og som gir stor umiddelbar stridseffekt. Det gjelder særlig rakettartilleri, helikoptre og stridsvogner, i den tentative rekkefølge – i 2021–24.

Styrking 2021-

Stortinget må snarest ta ansvar for en offensiv politisk satsing på et defensivt militært forsvar.

*Har vi vilje til vesentlig styrket landstridsevne?
Kan vi godta et forsvar i fortsatt indre ubalanse?*

NOFs hypotese er at:

Rask oppbygging av nasjonal landstridsevne, med økt mobilitet, reaksjonsevne og ildkraft, vil gi tidlig effekt av forsvarsinvesteringene.

NOFs oppfatning er at:

- Norge er langt unna omforente styrkemål.
- Norge er avhengig av en komplett brigade.
- Hæren er avhengig av militær luftmobilitet.
- Prioriterte materiellprosjekter må forseres.
- Beredskap betinger sterk organisk logistikk.
- Forsvaret har for lav gjennomsnittlig ståtid.
- Bedre incentiver vil gi styrket forsvarsevne.

Sterkt landforsvar, styrket forsvar

Et troverdig nasjonalt forsvar krever et sterkt landforsvar. Et tillitsvekkende landforsvar krever større bredde og lengre utholdenhet – med nødvendige investeringer i kompetanse og kapasitet; personell og materiell.

- Landmakt oppnås ikke uten nok kompetent, motivert – og verdsatt – personell.
- Landstyrkene må tilføres nødvendige ressurser for å skape troverdig stridsevne.
- Landstridskreftene må prioriteres for å få et domenebalansert nasjonalt forsvar.

Nasjonal evne er fundamentet

Har vi en god nok forståelse for funksjonen til landmakt?

Norsk landmakt er i alle fall for svak, og må forsterkes!

Kanskje er ikke verdien av landmakt tilstrekkelig erkjent, når store investeringer i sjø- og luftmakt har skjøvet på nødvendig fornying av materiell og forsterkning av egne landstyrker – med den ubalanserte forsvarsstrukturen det har skapt. Samtidig som verdien av landstyrker stadig viser seg.

Og kanskje er ikke funksjonen forstått, når avskrekking tillegges stadig større vekt, på bekostning av en tydelig krigsforebyggende terskel. Eller har beslutningstakerne glemt – eller fortrent – at landstridskreftene i en småstat som Norge må være grunnleggende strategisk defensiv?

NOF understreker at vi – igjen – må ha reell nasjonal evne til å forsvare landet; alene eller sammen med allierte. Landstridskrefter er fortsatt fundamentet i ethvert forsvar.

Hæren har en samtidighetsutfordring.
Den må møtes med styrket struktur; økt bemanning.

Hæren har også et rekkeviddeproblem.
Det kan løses med rakettartilleri; med langtrekkende ild.

NOF vil framholde GLSDB
– Ground-Launched Small Diameter Bomb, med om lag 150 km rekkevidde – som en rask, rimelig og effektiv initiell løsning.

Hæren har materiellet som kan settes sammen i mobile, container-baserte løsninger. Systemet vil ha betydelig avskrekkingseffekt på en motstander, og gi bedre beskyttelse for egne styrker. Vi kan ikke vente i mange år på langtrekkende presisjonsild; denne løsningen kan være på plass i 2021–22!

Alliert støtte er nødvendig

Har vi gjort oss for avhengige av alliert forsterkning?

Mye kan tyde på det – både mentalt og militært sett.

Norsk sikkerhets- og forsvarspolitikken bygger på gjensidige garantier i NATO-medlemskapet. Vi må like fullt selv kunne håndtere kriser – også alene. Og vi må evne å ta i mot allierte styrker – og selv delta i striden. Da trengs sterkere nasjonal landstridsevne.

NOF understreker at vi trenger en sterk allianse, men at vi selv må være klare til å stille opp for andre, og også derfor trenger større styrker. Landstyrker er etterspurte, men knappe.

Politisk prioritering må til

Har vi politisk vilje til å styrke landstridsevnen?

Mye tyder på det, og Stortinget bestemmer!

Forsvaret ble etter den kalde krigen bygd ned til et uforvarlig lavt nivå, og er fortsatt ikke tilstrekkelig gjenoppbygd. Dette gjelder framfor alt Hæren, dernest Marinen. Økonomiske følger av korona-pandemien vil gjøre det ekstra krevende å bygge opp nødvendig forsvarsevne – men viser samtidig nødvendigheten av sterk beredskap.

NOF spør:

- Har vi en god nok forståelse – og enighet – på Stortinget og i folket, om at Norge må føre en defensiv forsvarspolitik, og balansere avskrekking med beroligelse?
- Har vi godt nok tatt inn over oss at en væpnet konflikt kan pågå over lang tid, og krever betydelig utholdenhet i Forsvaret – og framfor alt i landstyrkene?
- Har vi latt oss forlede til å tro at behovet for en universell, sterk hær – med et stort antall soldater på bakken – kan erstattes av høyteknologi og presisjonsild?
- Bør ikke politikerne lytte på dem med støvlene på, og ta på alvor behovet for styrket bemanning og ildkraft; kritisk mangel på stridsvogner og helikoptre?
- Har vi råd til å føre en personellpolitikk som skaper lav ståtid – og medfører kostbare, ofte uønskede og unødvendig, utskiftning av verdifull kompetanse?

Framtidig, forsterket landmakt – for hele landet

BRIGADER: Norge må som minimum ha to brigader; én mekanisert og én motorisert – med hovedtyngde i respektiv landsdel; for bruk i hele landet.

BATALJONER: Norge må som minimum ha fire mekaniserte manøverbataljonssystemer og fire–fem lettere oppsatte infanteribataljoner, samt sikringsstyrker.

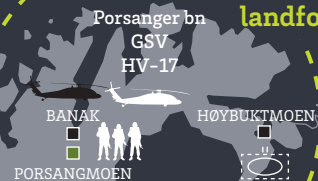
REGIMENT: Norge må styrke forsvaret av og i Finnmark både gjennom en ytterligere forsterket regimentsstruktur der, og annen tilstedeværelse.

Hærledelsen Brigade 1 HQ

4 mekaniserte
kampavdelinger
E-bataljonen

Finnmark landforsvar

HEIMEVERN: Norge må forsterke Heimevernet med flere soldater, minst 45.000 i første omgang – og med bedre personlig utrustning og flere øvingsdøgn.

Stridsvogner bidrar til avgjørende stridsevne, med ildkraft og beskyttelse – under alle forhold.

Kampvogner bidrar til reaksjonsevne og mobilitet, og opererer integrert med stridsvogner.

Artilleri er en viktig tapspåfører i landstrid, og bidrar til avskrekking og egenbeskyttelse.

Kampluftvern er en forutsetning for styrkebeskyttelse, i tillegg til og uavhengig av luftkontroll.

Helikopterkapasitet er en forutsetning for medisinsk evakuering, og gir mobilitet og fleksibilitet.

Soldater er og blir fundamentet for enhver militær struktur, og mest av alt – med volum – i landstyrkene.

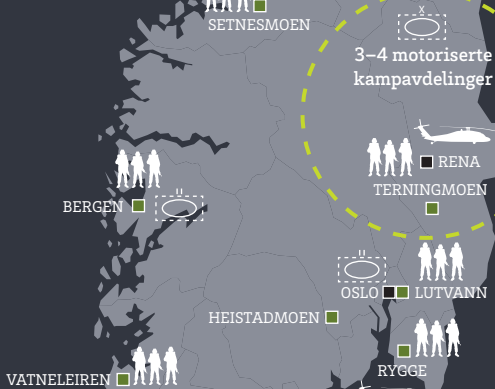
Hærens samlede støttestruktur, i og utenfor brigadene, må tilpasses behovet for økt volum og høyere operative krav.

Forsvarets egen logistikk må sikre bedre operativ støtte, og for stor avhengighet av sivile leverandører må unngås.

Illustrasjonen viser, i grovt, hvordan nasjonal, landsdekkende landmakt er et stabiliserende sikkerhetspolitisk virkemiddel.

HV-ledelsen Brigade 2 HQ

3–4 motoriserte
kampavdelinger

Morgendagens nasjonale landmakt

Forsvarssjefen anbefaler, regjeringen foreslår, men Stortinget beslutter – og bevilger. Økonomiske rammer, mer enn faglige råd og reelle behov, har lenge styrt forsvarsplanleggingen. Dét har skapt domeneubalansen.

NOF ønsker å delta i den offentlige debatten om Forsvarets utvikling og struktur. Vi har ikke alle (graderte) inngangsverdier som ligger bak modellering av og forslag til komplette strukturer, men vi har medlemmer med utstrakt kompetanse – og vi har synspunkter både på hva Norge og Forsvaret trenger, i stort.

NOF prioriterer:

På kort sikt (2021–2024)

- **Brig 1:** Brigade Nord må først av alt kompletteres, med fire manøverbataljoner, og med en høyere oppsettingsgrad (minimum 75% for tre bataljoner; 90% for én).
- **FLF:** Finnmark landforsvar må bygges opp som vedtatt, og så langt mulig ytterligere styrkes, også med tyngre materiell – uten at det går på bekostning av brigaden.
- **HV:** Heimevernet må først løftes til 45.000 soldater med bedre utrustning og minimum seks øvingsdager per år; flere fast tilsatte og mer avdelingsmateriell.
- **Rakettartilleri:** Hæren må settes opp med nytt rakettartilleri for langtrekkende ild, f.eks med Ground-Launched Small Diameter Bomb.
- **Rørartilleri:** Hæren må tilføres mer rørartilleri gjennom opsjonen på kjøp av ytterligere 24 skyts K9 Thunder.
- **Helikoptre:** Hæren, så vel som spesialstyrkene, må tilføres militære multirolle-helikoptre, eksempelvis Black Hawk.
- **Luftvern:** Hæren må tilføres mer luftvern for å dekke hele strukturen; HV må settes opp med bærbart luftvern (Manpads).
- **Kampvogner:** Hæren må tilføres flere kampvogner, for å dekke behovet i hele Brigade Nord så vel som FLF.
- **Stridsvogner:** Hæren må tilføres nye, moderne stridsvogner, i tråd med Hærsejens uttalte behov på 84 vogner.
- **Støttestruktur:** Hærens – og Heimevernets – militære og sivile støttestruktur må styrkes i tråd med øvrig oppbygging.
- **Logistikk:** Forsvarets logistikk må sikre bedre operativ – og organisk – støtte, uten for stor avhengighet av sivile aktører.

På lengre sikt (2021–2028+)

- **Brig 2: En** Brigade Sør etableres, med tidlig oppstart, og med full oppsetning, etter at Brigade Nord er komplettert.
- **Stridsvogner:** Stridsvogner anskaffes så tidlig som praktisk mulig, med påbegynt innfasing senest fra 2024/25.
- Hærens **utdanningssystem** styrkes for å sikre bemanning av en forsterket struktur, med større inntak til skolesystemet og med en nødvendig utøket personellramme.
- Hæren og Heimevernets **bemanning** må hele tiden sikres, både i forhold til kompetanse og kapasitet – for å sikre både reaksjonsevne og utholdenhet: Landmilitær stridsevne.

Hærens utvikling framskyndes innenfor politisk forpliktende rammer, gjennom et **hærprogram** basert på stortingsvedtatte ambisjoner og rammer, med virkning fra 2021.

Konstruktivt forbund – for et balansert forsvar

Norges offisers- og spesialistforbund (NOF) er den største av fagforeningene for militært ansatte i det norske forsvaret.

NOF har hovedkontor i Oslo; regionskontor i Bergen, Harstad, Kjevik, Linderud, Rena, Rygge, Sessvoll, Setermoen og Trondheim.

NOF har en historie helt tilbake til 1896, og en solid tradisjon for å fremme interessene til sine medlemmer og militært personell i Forsvaret.

NOF er en aktiv deltaker i forvarsdebatten, og ser det som en viktig oppgave å forsvare og fremme et sterkt nasjonalt forsvar.

NOF er tilsluttet Norges største hovedorganisasjon – Landsorganisasjonen i Norge (LO) – og er partipolitisk uavhengig.

Dette NOF-notatet er utgitt av Norges offisers- og spesialistforbund, med informasjon fra åpne kilder. Notatet er utarbeidet av en intern arbeidsgruppe, og representerer forbundets syn.

Ansvarlig: Torbjørn Bongo
Redaktør: Dag Leraand
Foto: Forsvarets mediesenter
Layout: Børre Gammelsrud
Trykking: LO Media
Utgitt: Mai 2020